

SOCIJALNI PEDAGOG U NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA

Durdica Kolarec

Autonomna ženska kuća
Zagreb

SAŽETAK

Članak je prikaz dvogodišnjeg iskustva autorice na radu u nevladinim organizacijama i zamišljen je kao podloga za diskusiju. Obzirom na brojnost novonastalih nevladinih organizacija i zastupljenost profesije socijalnog pedagoga u njima, potiče na razmišljanje o afirmaciji i prepoznatljivosti struke u jednom novom segmentu društva. Rezultati osobnog iskustva navode na zaključak da u to područje društvenih djelatnosti socijalni pedagozi još nisu dovoljno prodrli, te sugerira proširenje studentske prakse i na takve organizacije, kako bi se i tu iskristaliziralo područje rada socijalnih pedagoga. Ovo iskustvo udruženo sa iskustvima ostalih učesnika, može eventualno doprinijeti korekciji viđenja i konkretnijim zaključcima na kongresu.

Ključne riječi: Socijalni pedagog, nevladine organizacije

Kao pripadnica prve generacije educirane za profesiju pod ovim nazivom, osjećam se pozvanom iznijeti osobno iskustvo, te viđenje profesionalnog identiteta i područja rada socijalnih pedagoga, bez pretenzija generalizacije ili donošenja stručnih zaključaka. Želja mi je dati doprinos unapređenju struke kroz poticaj na razmišljanje i diskusiju, kako bismo u budućnosti eventualno poboljšali poziciju profesije i izbjegli moguće prepreke u njejoj afirmaciji.

Kad sam se, po diplomiranju, prijavljivala na Zavod za zapošljavanje, prvi puta sam se sreła sa neinformiranošću ljudi (što tada nije bilo čudno obzirom da je naziv socijalni pedagog tek zamijenio dotadašnji termin profesor-defektolog) i pitanjem "Što je to *socijalni pedagog*, socijalni radnik ili pedagog?". Pitali su to i drugi, a moj je odgovor bio objašnjenje usmjerenja i korisnika, tj. da sam educirana za rad na socijalizaciji i resocijalizaciji osoba s poremećajima u ponašanju - malodobnim i odraslima.

Imala sam tu sreću da su ljudi u ustanovama imali jasniju sliku koja su to područja i načini rada socijalnog pedagoga, te sam vrlo brzo ostvarila zaposlenje u domskom tretmanu Centra za odgoj djece i omladine Dugave. U trinaest godina mog radnog staža na poslovima grupnog odgajatelja u toj ustanovi, niti trenutak nije bilo dileme oko opisa radnog mjesta, metoda ili načina rada, te mi se činilo da sam u smislu stručnosti dobro opskrbljena

znanjima dobivenim na fakultetu. Iako sam prošla i dodatne edukacije koje su doprinijele kvaliteti mog rada (u čemu sam od strane rukovodstva ustanove bila maksimalno podržana), za metodički, praktični dio konkretnog rada, osjećala sam se efikasno pripremljenom.

Tu posebno ističem vrijednost praktikuma odgojnih područja, koji su organizirani u toku studija u formi vježbi i mnogim mojim kolegama i kolegicama izgledali neobavezno, ali su meni dali dobar temelj za mnoge korisne i kreativne aktivnosti sa odgajanicima. Također je, po mom mišljenju, velika vrijednost u raznolikosti praksi koje smo obavljali tokom studija, koje u značajnoj mjeri pomažu pri odabiru budućeg zaposlenja i studentu daju povratnu informaciju o vlastitim sposobnostima i afinitetima. Mene su tako usmjerile u institucionalni tretman i nisam nikad dvojila o svojim prioritetima. Bez većih problema, u tadašnjem sustavu socijalne skrbi, doživljavala sam priznanje struke i svoje osobno. Ono što me je potaklo da iz tog sustava krenem u nevladinu organizaciju bio je doživljaj da je, s vremenom, sam sistem postao nezainteresiran i trom, te ograničavajući u smislu kreativnosti i napredovanja, a k tome još i dodatno opterećen financijskim (ne)mogućnostima. Nekad je provokativno i stimulirajuće biti frustriran činjenicom da iz ničega treba stvoriti nešto, ali na duži rok destimulira i umrtvljuje. Vizija nečeg novog i drugačijeg u takvom trenutku izgleda veoma poti-

cajno, pa sam i ja tako bila veoma sretna što sam, kao socijalni pedagog, primljena u nevladinu organizaciju koju sam doživljavala drugačijom i veoma stimulativnom u zbrinjavanju djece. Nadala sam se da će mi novo radno mjesto omogućiti realizaciju ideja i kreativnost koju u prethodnoj organizaciji više nisam mogla ostvariti. Podloga za takvo moje razmišljanje tada je bila temeljena na razmišljanju da udruženje građana mora djelovati drugačije, obzirom da su se ljudi udružili sa vrlo određenim, specifičnim ciljem, nisu dio nekog glomaznog aparata i veća je vjerojatnost da budu u radu efikasniji. Prema Konvenciji za zaštitu ljudskih prava donešenoj od strane Vijeća Europe, "Sloboda udruživanja omogućuje pojedincima da se okupe i zajednički izražavaju, unaprjeđuju i čak brane zajedničke interese... Dostatno je da okupljanje nema samo zajednički cilj, nego i određeni stupanj stabilnosti te neku vrstu institucionalne (ne i formalne) strukture... Jedino je ograničenje da, ili nije usmjerena stvaranju dobiti, ili, ako se bavi nekim poslovima, da svu dobit ulaže u ostvarenje zajedničkih ciljeva a ne dijeli članstvu" (Mc Bride, 1998: 22-23)

S velikim optimizmom krenula sam u ostvarenje i "unapređivanje" ideje, podrazumijevajući identičnost vizije i interesa organizacije i mene kao realizatora, te koristeći metode i tehnike koje su u mojoj dotadašnjoj praksi bile korisne i priznate kao djelotvorne. Naglašavam podrazumijevanje kao svoju osnovnu grešku, jer se i ovom prilikom pokazalo da je to najbolji način za nerazumijevanje. Nisam razmišljala o tome kako obični upitnik usmjeren na izradu zajedničkih pravila ili lista unaprijed definiranih kategorija ponašanja za praćenje napretka djeteta mogu u nekim novim uvjetima biti viđeni uvredljivima ili nepoželjnima. Bez imalo želje za kritiziranjem organizacije ili vrijednosnim sudovima o njenim ciljevima i načinima njihovog dosizanja, procjenjujući vlastitu poziciju i postupke u toj situaciji, došla sam do zaključka da se struka (što je, naravno, uvijek vrlo usko povezano sa osobom - u ovom slučaju sa mnom kakva jesam) ne uklapa zadovoljavajuće u organizaciju ni za jednu stranu.

Nakon godinu dana, sporazumno sam prekinula radni odnos. Izgledalo mi je tada da bi se u sistem vjerojatno lakše uklopio netko tko nije opterećen samoevaluacijom i iskustvima profesije od koje ja nisam htjela odustati. Moguće je to sigurno na različite načine interpretirati, no naglašavam ponovno da je ovo moja subjektivna procjena i posljedica usporedbe željenog i ostvarenog. Nije se lako, nakon trinaest godina pozitivnog feedbacka na svoj rad, suočiti sa konstantnim signalom greške, te mi je rješenje trajnog izlaska iz frustracije izgledalo bolje od zatvaranja očiju i samozavaravanja.

Nakon toga prešla sam na administrativni posao u nevladinoj, feminističkoj organizaciji koja se bavi podrškom zlostavljanim ženama i njihovoj djeci, sa idejom da dam doprinos jednoj također vrijednoj ideji. Obzirom na blisku problematiku, te uvid u ekipiranost kadra, vjerovala sam da je to dobro mjesto gdje također mogu ponuditi svoja znanja i struku kao podršku ostvarivanju cilja. Prepreke i tu postoje, od financijskih (osiguravanja budžeta), ideoloških (specifikumi feminizma) pa do stručnih (metode i tehnike rada, opis poslova i sl.). Rezerviranost je donekle bazirana i na nedovoljnom poznavanju struke, pa je buduća praksa studenata u takvim organizacijama možda dobar način prevladavanja tog jaza.

Dvogodišnje i vrlo subjektivno iskustvo iste osobe u dvije nevladine organizacije sigurno nije mjerilo za procjenu pozicije struke, pa čak ni socijalnog pedagoga na radu u nevladinim organizacijama, ali je možda dobar temelj za razgovor i razmjenu iskustava. Meni bi sigurno bilo korisno čuti i druga iskustva.

Procjenjujem da su te organizacije vrlo specifične u svojim ciljevima, načinu rada, pristupu problemu kojim se bave i organizaciji, te nedovoljno informirane o profesionalnom identitetu i područjima rada socijalnih pedagoga. Ljudi koji u njima rade rijetko su te struke i najčešće imaju vrlo nejasnu sliku o socijalnom pedagogu kao stručnjaku. Vrlo često im je važno "humanističko" usmjerenje, ali ne razlikuju socijalnog pedagoga od psihologa, pedagoga, socijalnih radnika, sociologa ili neke druge srodne struke koja je educirana za rad s ljudima. Slikovito bih mogla reći da mi liče na novoformirano brodogradilište koje su osnovali idealisti, siti loših, neudobnih i dugotrajnih pufovanja. Žele graditi bolje brodove koji će ljudima (korisnicima) pružiti više od do sada postojećih i u najboljoj namjeri čine sve što znaju da bi taj cilj dosegli. Jasno im je da pri tome trebaju i inženjere strojarstva, konstruktore, varioce i mnogo drugih profesija, pa ih i uposle, ali u organizaciji rada podrazumijevaju da svi mogu i znaju raditi sve. Činjenica jest da inženjer strojarstva vjerojatno može obaviti posao varioca, pa će to i raditi ako se od njega traži, ali je pitanje kako će brod na kraju izgledati, da li će biti sposoban za plovidbu i koliko će stručnjaka napustiti gradnju prije završetka, umorni od svaštarenja.

Možda usporedba i nije najprikladnija, ali mi se nakon navedenih iskustava sama nameće. Rado bih čula i druga iskustva i videnja, te se nadam da će kongres meni i ostalim učesnicima biti koristan.

LITERATURA

1. Mc Bride, J. (1998): Nevladine organizacije i europski standardi ljudskih prava. Centar za direktnu zaštitu ljudskih prava, Zagreb.

SOCIAL PEDAGOGUE IN THE NGOs

Summary

The paper is a review of the author's 2-year work experience in the NGO's, proposed as the basis for discussion. With regard to the number of newly founded NGO's and the professional involvement of social pedagogues in these organizations it has been perceived as necessary to consider the question of affirmation and recognizability of the profession in one new social segment. The results of here presented personal experience lead to the conclusion that social pedagogues have not yet sufficiently penetrated this area of social activity and therefore suggest the inclusion of such organizations into the program of students' practical work in order to define more clearly also this area of social pedagogue's work. This experience, combined with the experience of other congress participants could perhaps contribute to the correction of views and lead to some more concrete conclusions.